

Λιδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ»

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΕΝΤΥΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** «Βιοηθική»
2. **ΚΩΔ. ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ΥΓ2
3. **ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ :** Άννα Μαυροφόρου
4. **ΆΛΛΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:**
5. **ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ:** 26 ώρες παράδοσης μαθημάτων μέσω: διαλέξεων, ομάδων εργασίας, και μελέτες περιπτώσεως (Case Study)
6. **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ :** Μάθημα Υποχρεωτικό 3^{ου} εξαμήνου

Λέξεις-κλειδιά για αναζήτηση στο διαδίκτυο: Health Promotion, Health Education

7. ΣΚΟΠΟΙ & ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Η οριοθέτηση και αποκατάσταση σημαντικών εννοιών και αρχών της Βιοηθικής, του Ιατρικού Δικαίου και της Ιατρικής Δεοντολογίας
- Η εξοικείωση των φοιτητών με ηθικά και νομικά ζητήματα άρρηκτα συνδεδεμένα με την άσκηση των επαγγελματιών υγείας τα οποία θα τους θωρακίσουν νομικά και θα τους καθοδηγήσουν ώστε να αποφύγουν στο μέλλον σφάλματα ικανά να απειλήσουν την επαγγελματική τους υπόσταση και αξιοπρέπεια
- Η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών ότι ζουν σε μια κοινωνία με συγκρουόμενες πεποιθήσεις όπου η κριτική διερεύνηση και η ηθική τεκμηρίωση αποτελούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την λήψη αποφάσεων

8. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Εισηγήσεις, παρουσιάσεις, προγραμματισμένη συμμετοχή σε ερευνητικές εργασίες.

9. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

<i>A/A διάλεξης</i>	<i>Εισηγητής</i>	<i>Θέμα</i>
1.	A. Μαυροφόρου	ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ
2.	A. Μαυροφόρου	ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ I
3.	A. Μαυροφόρου	ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ II
4.	A. Μαυροφόρου	Η ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
5.	A. Μαυροφόρου	ΑΝΗΛΙΚΟΣ ΑΣΘΕΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ
6.	A. Μαυροφόρου	ΤΟ ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ
7.	A. Μαυροφόρου	ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ
8.	A. Μαυροφόρου	ΑΜΒΛΩΣΗ
9.	A. Μαυροφόρου	ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ
10.	A. Μαυροφόρου	ΤΕΧΝΗΤΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ
11.	A. Μαυροφόρου	ΚΛΩΝΟΠΟΙΗΣΗ
12.	A. Μαυροφόρου	ΑΠΕΙΘΑΡΧΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

10. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ:

- *Εργασία ανασκόπησης 20%
- * Διαγώνισμα προόδου 30%
- * Γραπτές εξετάσεις 50%

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Διάλεξη 1^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ	<p>Η έννοια του Δικαίου και της Ηθικής</p> <p>Οι ηθικές Θεωρίες</p> <p>Η φιλοσοφία και η ηθική της Ιατρικής</p> <p>Η προώθηση της υγείας και της ευημερίας των ασθενών από τους ιατρούς</p> <p>Ο σεβασμός της αυτονομίας του ασθενούς</p>
Λέξεις- κλειδιά:	Medical law, ethical theories, bioethics, deontology
Βιβλιογραφία:	<p>Singer P. A companion to ethics, Blackwell Publishing Ltd, USA 2003</p> <p>Singer P, Kuhse H. Bioethics. An Anthology, Blackwell Publishing Ltd, USA 2003</p> <p>Αναπλιώτου-Βαζαίου Ε. Γενικές Αρχές Ιατρικού Δικαίου, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα 1993</p>

Διάλεξη 2^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ Ι	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η Ιατρική αμέλεια ▪ Η αστική ιατρική ευθύνη ▪ Η ποινική ιατρική ευθύνη ▪ Επίλυση πρακτικών ζητημάτων
Λέξεις- κλειδιά:	Medical liability, civil – penal liability, malpractice, medical negligence
Βιβλιογραφία	<p>Αλεξιάδης Α. Εισαγωγή στο Ιατρικό Δίκαιο, εκδ. Δημοπούλου, Θεσσαλονίκη 1996</p> <p>Φουντεδάκη Α. Αστική Ιατρική Ευθύνη. Εκδ. Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003.</p> <p>Brazier M. Medicine, patients and the law, penguin books, 3rd edition, 2003</p>

Διάλεξη 3^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΙΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η πειθαρχική ευθύνη του ιατρού ▪ Η ευθύνη του ειδικευόμενου ιατρού ▪ Η αποζημίωση ▪ Ο νέος Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας
Λέξεις- κλειδιά:	disciplinary liability of doctors, compensation, liability of doctors in training.
Βιβλιογραφία	<p>Φουντεδάκη Α. Αστική Ιατρική Ευθύνη. Εκδ. Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003.</p> <p>Brazier M. Medicine, patients and the law, penguin books, 3rd edition, 2003</p>

Διάλεξη 4^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
Η ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Το δικαίωμα της συναίνεσης του ασθενούς και οι φορείς του ▪ Η έκταση και ο τύπος της συναίνεσης ▪ Η έννοια και το περιεχόμενο της ενημερωμένης συναίνεσης ▪ Νομικά κείμενα στα οποία αποτυπώνεται η υποχρέωση του ιατρού να λαμβάνει την συναίνεση του ασθενούς ▪ Αυτόγνωμες ιατρικές πράξεις ▪ Η ηθική διάσταση της συναίνεσης του ασθενούς

Λέξεις- κλειδιά:	consent, competence or legal capacity to consent, incompetent adult, emergency and consent, the form of consent, the best interest, informed consent, treatment in the absence of consent, mentally impaired adults.
Βιβλιογραφία	Ανδρουλιδάκη-Δημητριάδη Ι., Η υποχρέωση ενημέρωσης του ασθενούς. Εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 1993 Κανελλοπούλου- Μπότη Μ. Ιατρική ευθύνη για μη ενημέρωση ή πλημμελή ενημέρωση του ασθενούς κατά το ελληνικό και το αγγλοσαξονικό δίκαιο, εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 1999 Kennedy I., Grubb A. Consent. In Medical Law, Kennedy I., Grubb A. 2 nd ed. Butterworths, London 1994

Διάλεξη 5^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΑΝΗΛΙΚΟΣ ΑΣΘΕΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η έννοια της ανηλικότητας ▪ Το νομικό πλαίσιο της συναίνεσης του ανηλικού στην Ελλάδα ▪ Το νομικό πλαίσιο της συναίνεσης του ανηλικού στα Αγγλοσαξονικά κράτη ▪ Περιορισμός της γονεϊκής συναίνεσης ▪ Άρνηση γονεϊκής συναίνεσης ▪ Ηθικά ζητήματα στην διαχείριση ανήλικων ασθενών
Λέξεις- κλειδιά:	minors, child health care, parental consent, parental refusal to consent
Βιβλιογραφία	B. Diamond. The legal aspects of child care law, Mosby 1996 I. Ανδρουλιδάκη-Δημητριάδη. Η υποχρέωση ενημέρωσης του ασθενούς. Εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 1993

Διάλεξη 6^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΤΟ ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έννοια και περιεχόμενο ιατρικού απορρήτου ▪ Ελληνική και Διεθνής νομοθεσία για το ιατρικό απόρρητο ▪ Σύνομη παραβίαση ιατρικού απορρήτου ▪ Ο ιατρός ως μάρτυρας στα δικαστήρια ▪ Ανήλικος ασθενής και ιατρικό απόρρητο ▪ Η ηθική διάσταση της εχεμύθειας του ιατρού προς τα προσωπικά δεδομένα υγείας των ασθενών
Λέξεις-κλειδιά:	confidentiality, breach of confidence, remedies, minors and confidentiality, physician as an expert in the court, medical records
Βιβλιογραφία	Αλεξιάδης Α. Εισαγωγή στο Ιατρικό Δίκαιο, εκδ. Δημοπούλου, Θεσσαλονίκη 1996 Brazier M. Medicine, patients and the law, penguin books, 3rd edition, 2003

Διάλεξη 7^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έννοια και διακρίσεις της ευθανασίας ▪ Υποβοηθούμενη αυτοκτονία, ▪ Εγκεφαλικός Θάνατος ▪ Το νομικό πλαίσιο της ευθανασίας στην Ελλάδα και Διεθνώς ▪ “Living wills”

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Οι ηθικές διαστάσεις της ευθανασίας
Λέξεις- κλειδιά:	euthanasia, active – passive, assisted suicide, brain death, refusal of treatment, living wills
Βιβλιογραφία	Singer P. A companion to ethics, Blackwell Publishing Ltd, USA 2003 Κριάρη-Κατράνη Ι. Ευθανασία και ατομικά δικαιώματα-Η προσέγγιση από πλευράς διεθνούς και συγκριτικού δικαίου. Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 43 ^{ος} , τεύχος 6 ^ο 2002, σελ. 1547-57.

Διάλεξη 8^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΑΜΒΛΩΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η έννοια της άμβλωσης ▪ Το νομικό πλαίσιο της άμβλωσης στην Ελλάδα και Διεθνώς ▪ Η συναίνεση της ανήλικης εγκύου στην άμβλωση ▪ Η ηθική της άμβλωσης ▪ Το άρρωστο έμβρυο. Ηθικά διλλήματα ιατρών και γονιών
Λέξεις- κλειδιά:	abortion, emergency, foetus rights, ethics of abortion, minor
Βιβλιογραφία	Singer P. A companion to ethics, Blackwell Publishing Ltd, USA 2003 Brazier M. Medicine, patients and the law, penguin books, 3rd edition, 2003

Διάλεξη 9^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η έννοια της μεταμόσχευσης οργάνων και ιστών ▪ Το νομικό πλαίσιο των μεταμοσχεύσεων στην Ελλάδα και Διεθνώς ▪ Συναίνεση και μεταμοσχεύσεις ▪ Η ηθική των μεταμοσχεύσεων – Πώληση οργάνων
Λέξεις- κλειδιά:	transplantation of organ and tissue, sale of organ, live organ donation, ownership of body parts
Βιβλιογραφία	Al-Khader, A.A.: A Model of Scoring and Grading Willingness of a Potential Living Related Donor, Journal of Medical Ethics 31 (6): 338-340, June 2005 Courtney S.: Harvesting the Living?: Separating Brain Death and Organ Transplantation, Kennedy Institute of Ethics Journal 14 (3): 301-318, September 2004

Διάλεξη 10^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΤΕΧΝΗΤΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή. ▪ Ο νόμος 3089/2002 ▪ Η ηθική προσέγγιση του θεσμού της δανεικής μήτρας στην Ελλάδα και διεθνώς ▪ Το δικαίωμα επιλογής του φύλου του εμβρύου
Λέξεις- κλειδιά:	assisted reproductive technologies, surrogacy, sex selection

Βιβλιογραφία	Κριάρη Ι. Γενετική Τεχνολογία και Θεμελιώδη Δικαιώματα, εκδ. Α. Σάκκουλα Αθήνα, 1999 Παπαζήση Θ. Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή και Αστικό Δίκαιο (Βιβλιοθήκη Κριτικής Επιθεώρησης 1) , εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2002
---------------------	---

Διάλεξη 11^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΚΛΩΝΟΠΟΙΗΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εννοιολογική προσέγγιση της κλωνοποίησης ▪ Νομικό πλαίσιο της κλωνοποίησης ▪ Πιθανές εφαρμογές της κλωνοποίησης στον άνθρωπο ▪ Η ηθική της κλωνοποίησης
Λέξεις- κλειδιά:	cloning, ethics of human cloning
Βιβλιογραφία	Μ. Γρινιεζάκη, Κλωνοποίηση: Ηθικοκοινωνικές συνιστώσες, Εκδόσεις ΑΚΡΙΤΑΣ, Α΄ Έκδοση, 2005. Allhoff, Fritz: Telomeres and the Ethics of Human Cloning, The American Journal of Bioethics 4 (2):W29-W31, Spring 2004

Διάλεξη 12^η

Τίτλος	Περιεχόμενα
ΑΠΕΙΘΑΡΧΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η ηθική διάσταση του αποκλεισμού απείθαρχων ασθενών από την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών υγείας ▪ Επίλυση πρακτικών ζητημάτων
Λέξεις- κλειδιά:	self- inflicted patients, self-injured patients
Βιβλιογραφία	Persaud R. Smokers' rights to health care. J Med Ethics. 1995 Oct;21(5):281-7.